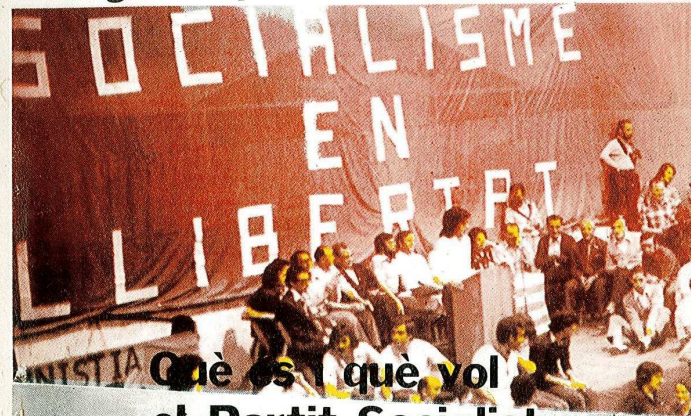

Gregori López Raimundo

**Què és i què vol
el Partit Socialista
Unificat de Catalunya**

Preu, 25 pessetes

Què és i què vol el Partit Socialista Unificat de Catalunya

Conferència pronunciada per Gregori López
Raimundo, Secretari General del PSUC,
davant d'un grup de nous militants.

Barcelona, maig de 1976.

ADVERTIMENT

El Comitè Executiu m'ha encomanat de preparar una conferència sobre el tema "Què és i què vol el PSUC", com introducció a un breu curs de quatre conferències que es proposa proporcionar als nous militants alguns elements fonamentals de la nostra política que rares vegades s'exposen globalment en els nostres òrgans de premsa o a les reunions regulars del Partit.

El tema és tan ampli que només pot ser exposat, en una sola sessió, de forma incompleta i esquemàtica. Tanmateix, he acceptat de bon grat l'encàrrec perquè considero útil contribuir a l'elaboració d'un resum elemental de la història, els principis i la política del PSUC que ofereixi als nous militants i a tots els qui s'interessin pel tema un punt de partida vàlid i un guió per al seu estudi més per menut.

Aquesta és l'única pretensió d'aquesta conferència. Voldria que ajudi a la commemoració del 40 aniversari del PSUC, que es compleix el proper 23 de juliol.

G. L. R.

cialisme suposa, abans que res, lluitar per la liquidació del poder dictatorial, lluitar perquè el poble exerceixi la seva sobirania.

L'esforç en què estem compromesos avui per atreure al PSUC milers i milers de nous militants, per fer del PSUC un autèntic partit revolucionari de masses, cal entendre'l com una part de la nostra aportació a la conquesta de la democràcia, considerada com a pòrtic del camí cap al socialisme.

lític espanyol que més fermament ha defensat i defensa els drets i aspiracions nacionals del poble català.

El PSUC és un partit autènticament democràtic, amb vocació de ser un gran partit de masses, un partit de nou tipus. Malgrat les limitacions de la democràcia interna que ens imposa la il·legalitat i les persecucions dictatorials, el PSUC és a Catalunya l'únic partit en el qual la seva política i la seva activitat es determinen en un procés de discussió de dalt a baix i de baix a dalt, en què participen -o hi poden participar- tots els seus militants. D'altra banda, estem decidits a fer que les limitacions a la democràcia interna, que mantenim per raons de clandestinitat en l'elecció dels òrgans de direcció, desapareguin tan aviat com hi hagi democràcia al país. Sobre aquest tema, l'informe al III Ple del Comitè Central, d'octubre de 1975, diu: "Quan es conquereixi la democràcia, el centralisme democràtic s'aplicarà íntegrament, els òrgans de direcció s'elegiran de baix a dalt, s'establirà el vot secret i s'obrirà una discussió lliure sobre el funcionament i les característiques del Partit de nou tipus, que culminarà en un Congrés compost per delegats elegits per totes les organitzacions del Partit."

De vegades, personatges que han jugat o juguen encara un paper destacat en el manteniment del règim totalitari i dictatorial franquista o que s'incorporen ara a l'oposició, neguen o posen en dubte la sinceritat dels nostres projectes democràtics i el caràcter democràtic del nostre Partit. El PSUC pot replicar als uns i als altres que ningú no es pot atribuir la facultat de concedir títols de democràcia, que ningú no té autoritat per a dictaminar si és o no democràtic el partit que més ha aportat a la lluita contra el totalitarisme feixista, el partit que més sacrificis ha fet en el combat contra el poder dictatorial i per la llibertat. Podem dir-los que la democràcia consisteix precisament en el fet que sigui el poble qui decideixi quin paper correspon jugar a cada partit, a cada ideologia, i el camí de desenvolupament del país.

El PSUC ha proclamat i proclama que respectarà les regles del joc democràtic, que vol la democràcia per a defensar el seu projecte de marxa al socialisme en la llibertat, amb pluralitat de partits, eleccions i llibertats formals, que només assoliran la seva plenitud amb la desaparició de l'exploitació de l'home per l'home.

Confiem donar cap a aquest projecte perquè esperem que el facin seu la classe obrera, els pagesos, els professionals, tota la població treballadora.

Però la democràcia encara està per conquerir, encara és la premissa fonamental, el primer esglaió de l'avenç cap al socialisme. D'aquí ve la nostra afirmació que lluitar pel so-

32

propietat privada dels mitjans de producció la societat està dividida en classes i que la lluita entre classes constitueix el motor de la història. A partir d'aquest principi, els fundadors del marxisme varen concloure que, de la mateixa manera que la burgesia va liquidar el règim feudal i va instaurar el capitalisme en un moment històric determinat, la classe obrera ha d'enterrar aquest sistema i ha d'implantar el socialisme. Marx i Engels van formular que el socialisme, en suprimir la propietat privada dels mitjans de producció i l'exploitació de l'home per l'home, acabaria amb la divisió de la societat en classes antagoniques i amb la lluita de classes.

Els partits polítics són l'expressió de la divisió de la societat en classes, un instrument de la lluita de classes. Per tal d'actuar més eficaçment en una lluita que és alhora econòmica, política i ideològica, els elements més conscients de cada classe social (o de cada fracció de classe) formen els partits polítics.

Marx i Engels van crear la "Lliga dels Comunistes", que es pot considerar com el primer partit polític de la classe obrera. Ells van redactar el programa de l'esmentada "Lliga", el famós MANIFEST COMUNISTA, aparegut el 1848, que condensa els principis fonamentals del marxisme com a doctrina política de la classe obrera.

Marx i Engels van fundar el 1864 l'"Associació Internacional de Treballadors" (la I Internacional), integrada per organitzacions de diversos països. Però l'aparició i progrés de l'anarquisme va determinar la divisió del moviment obrer en dos corrents enfrontats i la dissolució de la I Internacional als dotze anys d'haver estat fundada. El 1889 es crea la II Internacional, en l'orientació de la qual va influir decisivament, mentre va viure, Frederic Engels. Després de la seva mort, l'oportunisme s'emparà de la major part dels partits socialistes, la qual cosa va afavorir que creixés i progressés l'anarquisme en alguns països, Espanya entre ells, i que s'afermés la divisió del moviment obrer internacional. El primer nucli espanyol de la I Internacional es va constituir a Madrid el 1869. L'any següent es crea a Barcelona un altre nucli, capitanat per Fanelli, que introdueix el bakunisme o anarquisme a la Federació Espanyola de la Internacional, constituïda a Barcelona el 1870. El PSOE es va fundar a Madrid el 1879 i la UGT a Mataró el 1888.

A les darreries del segle XIX Lenin inicia la lluita contra l'oportunisme al si de la socialdemocràcia internacional i per la creació d'un partit proletari de nou tipus, lluita que va culminar amb la creació del Partit Comunista (bolxevic) -organitzador de l'assalt al poder a Rússia el 1917 i constructor del primer estat socialista del món- i en la constitució, el 1919, de la III Internacional.

2

Què és i què vol el PSUC

La resposta més concisa i completa a la pregunta que serveix de títol a aquesta conferència la trobarem sens dubte, a l'article primer dels Estatuts del PSUC, on es diu:

"El Partit Socialista Unificat de Catalunya, partit nacional català, és el partit polític de la classe obrera, guia i organitzador del moviment progressiu i revolucionari del poble de Catalunya.

"El Partit Socialista Unificat és la unió voluntària i combatent, basada en el marxisme-leninisme, dels lluitadors avançats de la classe obrera, dels pagesos, dels estudiants, dels professionals i intel·lectuals, de les forces del treball i de la cultura de Catalunya.

"El Partit Socialista Unificat de Catalunya lluita per l'enderrocament del règim dels capitalistes i terratinents, per la transformació socialista de la societat, pel comunisme.

"El Partit Socialista Unificat educa els seus militants en l'esperit de la fidelitat insubornable a la causa de la classe obrera i del poble català, en l'esperit de la unitat increbentable amb la classe obrera dels altres pobles d'Espanya, amb la qual forma una única i mateixa classe, en l'esperit de l'internacionalisme proletari, de la solidaritat entre els treballadors de tots els països.

"En el període actual, els objectius immediats del Partit Socialista Unificat són: l'enderrocament de la dictadura franquista; la democràcia; les llibertats nacionals del poble català; la pau i la independència d'Espanya."

Els orígens del PSUC es remunten al naixement de la classe obrera. Hom sap que la classe obrera no va existir sempre, que va sorgir i es va desenvolupar amb el mode de producció capitalista. Per tal de defensar-se de l'exploitació capitalista la classe obrera va crear, el primer terç del segle XIX, les seves primeres organitzacions, que van tenir un caràcter mutualista. A la dècada del trenta del segle passat es va registrar a Lyon la primera vaga obrera de tot un ram. A Catalunya, el 1840 existia ja una anomenada "Associació Mútua d'Obrers de la Indústria Tèxtil Cotonera", i el 1855 hi va haver a Barcelona la primera vaga general.

De l'estudi de les primeres lluites obreres, Marx i Engels, fundadors del marxisme, van deduir que des que existeix la

1

vagin al capdavant en la reivindicació de l'ensenyament del català i en català, en la defensa de la llengua i de la cultura catalanes, en l'assumpció conscient del fet nacional. Una bona part dels immigrants que ingressen al PSUC ho fan perquè el consideren, amb raó, com un partit similar al PCE. I també perquè veuen el PSUC no solament com el defensor de llurs interessos de classe, sinó també dels seus drets com a immigrants, compresos el de conservar, si ho volen, la seva llengua i les seves tradicions i el de rebre, els seus fills, ensenyament en l'idioma matern, sense que per això puguin ser objecte de discriminació de cap mena.

Les relacions de germanor que mantenen el PSUC i el PCE i el fet que ambdós actuen en un mateix Estat determinen que apareguin com una sola unitat en el si del moviment comunista internacional i en el terreny de les relacions exteriors en general. Teresa Bonet i altres membres de la direcció del PSUC participen activament en les relacions del PCE amb els altres partits comunistes. Jo mateix vaig formar part de la delegació del PCE a la Conferència de PP.CC. i OO. celebrada a Moscou el 1969, i de les delegacions que després varen mantenir converses bilaterals amb el PCUS, el PC de Xina, els Partits de Vietnam i de Corea i el PC d'Itàlia. El PSUC va participar directament a l'elaboració de l'anomenat "Pacte de Livorno", el juny de 1975, on es diu: "...els comunistes italians i espanyols declaren solemnement que en la seva concepció de l'avenç democràtic envers el socialisme en la pau i la llibertat s'expressa, no una actitud tàctica, sinó un convenciment estratègic, que neix de la reflexió sobre el conjunt d'experiències del moviment obrer i sobre les condicions històriques específiques dels respectius països en el context europeu occidental. És una tasca comuna dels comunistes i del conjunt de forces democràtiques donar satisfacció real a aquelles necessitats socials i a aquells valors humans de llibertat, de justícia i de civilització que el capitalisme sacrifica i aixafa cada cop més, amb la seva acció per la solució dels problemes plantejats a les grans masses populars i al conjunt de la societat".

El PCE concedeix al PSUC la facultat de participar als seus congressos en condicions de ple dret, i elegix militants del PSUC per als seus òrgans de direcció sense cap contrapartida és a dir, sense reclamar cap dret d'intervenció al si del PSUC. Això dona al PSUC la possibilitat d'elaborar amb els comunistes de tot Espanya els problemes comuns a tots sense menyscar de la seva responsabilitat i independència per a determinar la seva pròpia política i les seves específiques tasques nacionals. La mena de relacions que hi ha entre el PSUC i el PCE afavoreix a ambdós partits i a la lluita per la llibertat i el socialisme a tot Espanya.

Pels seus principis, per la seva política i per la seva praxis, el PCE és el millor aliat de Catalunya, el partit po-

31

cional, l'única classe els interessos de la qual coincideixen plenament amb els de la nació. L'opressió nacional és una conseqüència de la divisió de la societat en classes explotadores i explotades, un resultat de la lluita de classes, una manifestació de l'imperialisme resultant del desenvolupament del capitalisme.

El socialisme i el comunisme, en liquidar l'imperialisme i el capitalisme, en fer finir la divisió de la societat en classes antagòniques i la dominació d'unes classes damunt les altres, donaran fi a l'opressió nacional i establiran la igualtat i la fraternitat entre les nacions.

Es per això que la classe obrera és una classe única a nivell internacional i que el PSUC, com a partit de la classe obrera de Catalunya, és alhora un partit nacional i internacionalista.

El fet que una bona part dels militants del PSUC siguin treballadors immigrants, nascuts en altres indrets d'Espanya, tampoc no desfigura el caràcter nacional del PSUC, ja que, segons la definició acceptada per la totalitat dels partits polítics integrats en el Consell de l'FPC "son catalans tots els qui treballen i viuen a Catalunya".

Partint d'aquesta definició podríem afirmar que el PSUC és el més nacional dels partits catalans que formen el CFPC, ja que és l'únic que té una proporció notable d'immigrants, tant a la seva base com als seus òrgans de direcció i, en conseqüència, el que aporta una contribució més gran a la integració dels immigrants al poble de Catalunya.

D'acord amb el seu caràcter de partit polític de la classe obrera de Catalunya, nacional i internacionalista alhora, el PSUC manté relacions de pregona penetració amb el PC d'Espanya, com correspon a dos partits que tenen els mateixos principis, els mateixos fins i les mateixes lleis internes i que actuen dins dels marcs d'un mateix Estat i contra un mateix règim opressor, instrument de poder d'una oligarquia única de la qual és part integrant l'oligarquia catalana.

Segons els acords que hi ha entre el PSUC i el PCE, els membres d'aquest que vénen a viure a Catalunya passen a militar al PSUC i, reciprocament, els militants del PSUC que es traslladen a d'altres indrets d'Espanya passen a militar al PCE. Aquest acord beneficia gairebé exclusivament el PSUC, perquè el trasllat només s'esdevé -salvat excepcions- cap a Catalunya. L'educació internacionalista dels militants del PCE que han vingut a viure a Catalunya aquests anys i la influència del PCE entre els treballadors immigrants contribueixen no pas poc al fet que avui no hi hagi a Catalunya corrents "lerrouxistes", i expliquen que els barris i ciutats amb grans contingents d'immigrants on el PSUC és més fort

30

panya, oposat al PSOE i al PCE, mentre que els altres partits concebien la unitat en l'àmbit de Catalunya i com un estímul a la unitat del PSOE i el PCE a tot Espanya. Com a resultat d'aquesta divergència el BOC i l'EC van constituir el POUM i abandonaren les converses unitàries, que van culminar ràpidament amb la constitució d'un Comitè d'Enllaç entre els quatre partits, és a dir, entre la F.C. del PSOE, el PCP, la USC i el PCC.

L'expansió a Catalunya de les tendències unitàries a partir de la constitució del Comitè d'Enllaç es va reflectir ben aviat en d'altres fets. Els sindicats de la Confederació General del Treball Unitària, la Unió General de Sindicats Obrers, la Federació Obrera de Sindicats de la Indústria Gastronòmica, el Sindicat Autònom de Periodistes i altres grups sindicals van ingressar en aquest període a la Unió General de Treballadors; durant la guerra ho van fer també el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria i la Federació Local de Sindicats de Sabadell, la qual s'havia separat anys abans de la CNT.

La política unitària del PCE en aquest període va determinar que, l'abril de 1936, s'unissin les JC i les JS i es creessin les JSU. Les JSU -que es van federar en la JSU d'Espanya- van sorgir en aquest període sobre la base de la fusió de les joventuts dels quatre partits antecessors del PSUC i alguns joves nacionalistes de tendència socialista procedents d'Estat Català.

L'acció mancomunada dels quatre partits va contribuir decisivament a la creació del Front Popular de Catalunya -sobre la base de l'acord d'aquests amb Esquerra Republicana de Catalunya, Acció Catalana, Izquierda Republicana i altres partits-, i al triomf dels candidats del Front Popular a les eleccions de febrer de 1936.

Els quatre partits integrats en el Comitè d'Enllaç abordaren decididament la preparació de la constitució del partit únic, varen fondre els seus portaveus en un i van celebrar assemblees i conferències preparatòries del Congrés d'Unificació, que s'havia previst celebrar el primer d'agost de 1936.

Un comunicat de set punts dels representants dels quatre partits, signat per Comorera, Cussó, Vidiella i Valdés un mes abans de la sublevació, va donar estat públic a l'acord dels quatre partits sobre els principis que havien d'informar el Partit Únic, enterament coincidents amb els de la Internacional Comunista.

El Comitè d'Enllaç va fracassar en el seu esforç per establir relacions d'amistat i col·laboració amb la CNT; però va assolir un èxit ple amb la Unió de Rabassaires, els dirigents principals de la qual van ingressar després al PSUC.

4

Sota l'impacte provocat pel triomf de la revolució a Rússia, neixen a Europa partits comunistes que prenen per model el nou Partit creat per Lenin. A Espanya, el primer P.C. el formen a Madrid, el 1920, les Joventuts Socialistes. Però la influència del comunisme va créixer molt lentament al nostre país. L'anarquisme i la socialdemocràcia són els corrents majoritaris entre la classe obrera d'Espanya fins al començament de la guerra civil.

Catalunya va ser, des del segle passat, el feu principal de l'anarquisme. La CNT, creada pels anarquistes el 1911, va aplegar la immensa majoria dels treballadors catalans, mentre que al País Basc, Astúries, Madrid i altres parts d'Espanya la UGT, inspirada pel PSOE, era l'organització sindical més potent.

Els primers nuclis de comunistes de Catalunya s'organitzaven als sindicats, en la dècada del vint, com a grups de l'oposició Sindical Revolucionària (OSR). Partint d'aquests grups es va constituir la Federació Catalano-Balear del Partit Comunista d'Espanya. El 1928 es va crear el Partit Comunista de Catalunya que, el 1930, en escindir-se la Federació Catalano-Balear del PCE, es va unir amb els escissionistes per fundar la Federació Comunista Ibèrica, amb el Bloc Obrer i Camperol com a moviment de masses.

En proclamar-se la República el 1931, comunistes i socialistes eren a Catalunya una petita minoria. El 1932, la Federació Catalana del PCE es va transformar en Partit Comunista de Catalunya. El primer congrés del PCC, celebrat el 1934, es pot considerar com el punt d'arrencada del procés unitari que mena a la formació del PSUC dos anys després.

Més de 80 anys de lluita heroica havien mostrat l'esterilitat de l'anarquisme i de la socialdemocràcia; havien palesat que l'heroisme dels treballadors no és prou per a fer triomfar la revolució; que per a instaurar el seu propi poder la classe obrera necessita un partit polític revolucionari.

Aquesta necessitat esdevingué especialment visible a Catalunya l'octubre de 1934, llavors que els dirigents anarquistes varen sabotejar la vaga general revolucionària, començada en altres indrets d'Espanya contra el govern Lerroux-Gil Robles, i el govern de la Generalitat va capitular sense lluita davant de la reacció.

L'experiència d'octubre de 1934, l'auge del feixisme a Europa i les resolucions del VII Congrés de la I.C., a favor de la creació del Front Popular Antifeixista i del Partit Únic del Proletariat, varen impulsar els partits obrers catalans a encetar converses pensant en la seva unificació. Però tot seguit va esdevenir palès que el BOC i l'Esquerra Comunista (troskista) pretenien crear un partit amb projecció a tot Es-

3

El PSUC, partit marxista-leninista, nacional i democràtic de la classe obrera de Catalunya

En arribar al 40 aniversari de la seva fundació, el PSUC apareix com l'instrument insubstituïble de la classe obrera i del poble de Catalunya per a assolir el seu alliberament social i nacional.

El PSUC és l'hereu més genuí de l'experiència històrica de la classe obrera catalana, el continuador de les millors tradicions de lluita del proletariat català. Entre els seus fundadors i dirigents excel·leixen homes com Vidiella, Moix, Sésé o Arlandis que varen iniciar la seva lluita i es destacaren com a dirigents obrers a la CNT. El PSUC va recollir, en fundar-se, la tradició ugetista i socialista, representada a Catalunya per Vidiella, Almendros, Emili Garcia, Lluís Salvadores, Antoni López Raimundo, etc., i fou protagonista principal del combat que va fer de la UGT de Catalunya, els anys de la guerra, una organització més nombrosa que la CNT. Entre els fundadors del PSUC hi ha Víctor Colomer, Àngel Estivill, Josep Solé Barberà i d'altres, que es varen donar de baixa del Bloc Obrer i Camperol en constituir-se el POUM i ingressaren tot seguit al PSOE o al PCC. Valdés, Ardiaca, Arlandis, Salvador González, Banqué... aportaren al PSUC la tradició comunista ortodoxa, representada pel PCC. Pel que fa a Comorera, Miret, Fàbregas, Ruiz Ponseti, etc., lliguen el PSUC amb la USC, fundada per Campalans, i amb els corrents nacionalistes socialitzants de Catalunya que representen també dirigents del PCP corresponents de la fundació del PSUC com són Artur Cussó i Pere Aznar, que es van formar en el GADCI i en d'altres sindicats autònoms de caràcter nacionalista. El PSUC s'enllaça també amb la tradició combatent dels pagesos catalans a través de Torrens, Calvet i Padró, els dos darrers diputats al Parlament de la República i tots tres dirigents principals de la Unió de Rabassaires, l'organització camperola més prestigiosa de Catalunya fins a la derrota.

Pels seus orígens, per la seva trajectòria, pels seus objectius i per la seva composició, el PSUC és un partit nacional català. La seva condició de partit polític de la classe obrera, que es proposa com a meta la transformació socialista de la societat i el comunisme, no afebleix sinó que reforça el caràcter nacional del PSUC.

La classe obrera és avui l'única classe autènticament na-

29

que més a poc a poc del que caldria- els ingressos econòmics per cotitzacions, pagament de la propaganda i ajut al Partit que són indispensables perquè el PSUC pugui complir la seva missió política dirigent.

Després de la mort de Franco l'evolució de la situació política va al galop. S'han constituït nous partits i, a redós de la tolerància discriminada que practica l'actual govern, nous i vells partits malden per guanyar adeptes i estan parant llurs tendes a tot Catalunya.

Això és una raó més per a considerar com una tasca principalíssima reclutar milers i milers de nous militants, i per a fer servir amb tota audàcia formes obertes, públiques, de propaganda i d'educació que facin visible el PSUC als centenars de milers de treballadors i de catalans en general que estan decidits, o es decidiran els mesos vinents, a prendre partit, a enquadrar-se en una organització política per tal de participar en la lluita per les llibertats democràtiques i nacionals i per un futur millor.

En aquesta competició per guanyar nous afiliats, tenim el desavantatge que suposa la discriminació que el Govern exerceix contra els comunistes, que continuem essent un fitó preferit de la repressió. Però tenim també l'avantatge que ens proporciona la reacció de simpatia envers nosaltres que la repressió i la discriminació governamentals provoquen entre els adversaris del règim dictatorial i entre tothom qui té un sentit de justícia.

Atreure al PSUC els millors lluitadors pels drets dels treballadors i del poble en general no és una activitat partidista, sinó una tasca pregonament nacional, democràtica i revolucionària.

28

El PSUC en la guerra

Des de la seva naixença, el PSUC va orientar el seu esforç principal a posar en peu de lluita els treballadors i el poble de Catalunya per defensar la República i aixafar la sublevació feixista. Això era, en aquell moment, la tasca més revolucionària, la via per afirmar les posicions del proletariat devers els seus objectius socialistes.

El PSUC va ser a Catalunya el principal promotor de l'Exèrcit Popular, de la transformació de la indústria per adaptar-la a les necessitats de la guerra, de la mobilització de tots els recursos i energies nacionals al servei de la victòria. El nou Partit va proporcionar milers de quadres a l'Exèrcit, la Indústria, el Transport, la Sanitat, l'Administració Pública, etc., i es va captar tothom com un autèntic partit de govern. El PSUC va defensar decididament els pagesos pobres i mitjans, els petits comerciants i industrials i les capes mitjanes en general dels abusos perpetrats o intentats contra ells per elements incontrolats. El PSUC va lluitar tenaçment per reforçar la unitat antifeixista, clau de la victòria. Va designar els seus dirigents més prestigiosos per a les Conselleries de la Generalitat que li foren adjudicades als governs de la Generalitat i va complir fidelment els compromisos establerts amb els altres partits del Front Popular, amb la CNT i amb les autoritats de Catalunya i de la República, especialment amb el President Lluís Companys. I quan, el maig de 1937, els anomenats "Amics de Durruti", el POUM i grups de cenetistes incontrolats provocaren el tràgic "putsch" que es va saldar amb centenars de morts i milers de ferits, el PSUC va prestar suport amb energia i sense escassejar sacrificis a l'acció governamental.

Els darrers anys, s'han publicat i difós llibres com "Home-natge a Catalunya" d'Orwell, o "Els fets de maig de 1937", de Cruells, on s'enfosqueix o es dissimula que el "putsch" de maig de 1937 va ser un aixecament contra els governs de Front Popular de la República i de Catalunya. Aquests llibres passen de llarg que ni els caps de govern ni els ministres responsables de l'ordre públic de Catalunya i de la República no pertanyien al PSUC o al PCE, i que els comunistes eren una petita minoria en ambdós governs.

El PSUC es va limitar, en el "putsch" de maig, a defensar els

La sublevació militar feixista va determinar que el Comitè d'Enllaç acordés, el 23 de juliol, donar per feta la unificació, nomenar un Comitè Executiu provisional i adherir el nou partit a la Internacional Comunista a través del Partit Comunista d'Espanya. A proposta de Rafael Vidiella s'acordà que el Partit adoptaria el nom de PSUC. Les decisions del Comitè d'Enllaç foren ratificades pels quatre partits, que van designar llurs representants al C.E. i començaren de fusionar-se a tots els graus. El primer Comitè Executiu del PSUC fou constituït de la forma següent: Joan Comorera, Pau Cirera i Miquel Serra Pàmies, d'USC; Miquel Valdés, Felip Garcia (Matas) i Pere Ardiaca, del PCC; Rafael Vidiella, Joaquim Almendros i Víctor Colomer, del PSOE; Artur Cussó i Lluís Álvarez, del PCP. Joan Comorera va assumir les funcions de Secretari General del Comitè Executiu.

En aquell moment, els quatre partits tenien en total uns 6.000 afiliats. Però l'abril de 1937, en celebrar-se la Primera Conferència, el PSUC en tenia ja 60.000 i a l'acabament de la guerra uns 90.000.

Les JSUC esdevingueren en el termini d'un any una potent organització juvenil de masses amb més de 50.000 membres, la majoria noies perquè els nois eren a l'Exèrcit gairebé tots. La JSUC va promoure moltes noies a funcions de direcció en els diversos camps de l'activitat sociopolítica. Al començament de la guerra va morir heroicament al front de Granada Lina Odén, dirigent principal de la Joventut Comunista de Catalunya, que fou elegida membre de la Comissió Executiva de la Federació de les JSU d'Espanya en produir-se la unificació dels joves socialistes i comunistes a l'abril de 1936. Entre les primeres obres de xoc de la nova indústria de guerra catalana trobem Obdólia Imbert i Ester Jiménez, joves socialistes unificades. A les JSUC es van formar Margarida Abril, Lurdes Jiménez, Teresa Pàmies, Perpètua Rejas, Soledad Real, Lolita Brugalada, Isabel Vicente, Maria Salvo, Àngela Ramis, Victòria Pujolar i tantes altres que van jugar un paper destacat en la guerra i moltes de les quals han patit llargs anys de presó per la seva participació a la reconstrucció del PSUC en els anys durs de la dècada del quaranta.

Gràcies a l'esforç del PSUC, la UGT de Catalunya -de la qual Vidiella i Moix foren elegits, respectivament, President i Vice-president el 1937- sobrepujava la CNT de Catalunya pel nombre d'afiliats a l'acabament de la guerra.

tubre de 1975. Aquestes vagues promouen formes de coordinació, de baix a dalt, per rams i territori, que poden culminar, i ho han de fer, en la formació d'organismes de coordinació a escala de tot Espanya i en una presència molt més activa dels treballadors al diàleg i la negociació per tal d'arribar a la ruptura pactada i a la constitució d'un Govern Provisional de Reconciliació a Madrid i d'un Govern Provisional de la Generalitat a Catalunya, encarregats de convocar eleccions lliures i de presidir el període constituent.

El PSUC ha crescut visiblement en tots els terrenys des de 1973. El III Ple del C.C., d'octubre de 1975, va ratificar l'ingrés col·lectiu als nostres rengs de "Bandera Roja de Catalunya" i d'"Organització Comunista d'Espanya (BR)" -i va cooptar tot seguit Borja, Solé Tura, Comín i altres dels seus dirigents al C.C.-, ingrés que ha suposat un enriquitament quantitatiu i qualitatiu del PSUC.

El Partit va desenvolupar en aquest període aspectes de la seva línia política tan importants com el que es refereix a la militància dels cristians i "a llur promoció als diversos òrgans de direcció del Partit, sense cap discriminació, amb els mateixos drets i deures que qualsevol altre militant", orientació que s'ha materialitzat en la incorporació d'en Comín i altres militants cristians a diversos comitès del PSUC.

En el III Ple del C.C. fou objecte d'examen autocrític l'actitud del PSUC envers la dona i es va subratllar "la subestimació o incomprensió que hi ha entre nosaltres de la importància de la lluita per l'alliberament de la dona, tant en l'etapa actual com per a la marxa al socialisme."

El PSUC, com a Partit marxista-leninista, com a destacament dirigent de la lluita de la classe obrera per la llibertat i el socialisme, és el Partit de l'alliberament de la dona.

El nostre Partit és també el lluitador més ferm i conseqüent pels drets de la joventut. El III Congrés va proclamar que "ajudar la JC -a constituir-se on encara no ho estigui i a desenvolupar-se independentment on ja estigui creada- és una de les tasques més importants dels comitès del PSUC i de tots els comunistes de Catalunya."

El PSUC ha augmentat considerablement el nombre dels seus comitès i cèl·lules als centres de treball i d'estudi, que han de ser, cada vegada més, els bastions on s'asseni l'organització del Partit; ha estès la seva presència a barris i pobles, fins i tot a les zones rurals, i algunes organitzacions han multiplicat per tres, o encara més, el nombre dels seus militants des del II Ple del C.C. en que es va obrir la "Promoció Llibertat". Hi ha hagut també progressos notables en la distribució de la propaganda del Partit, "Treball" i "Mundo Obrero" estan assolint tiratges que sobrepujen els 15.000 i 20.000 exemplars respectivament. Augmenten -tot i

Noves fites en el camí del PSUC

L'etapa posterior al III Congrés ha estat també excepcionalment fecunda per al Partit.

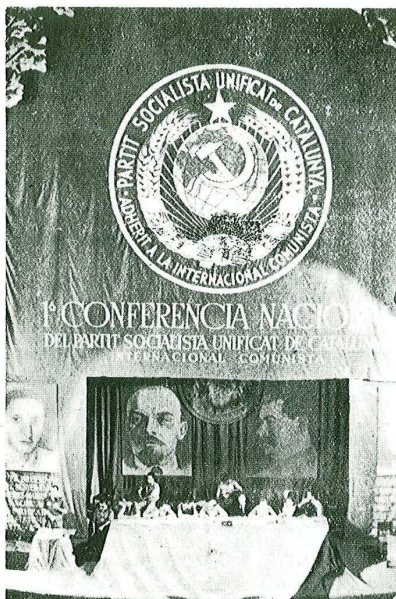
Destaca, en primer terme, el nou pas devers el Pacte Català, devers la unitat sense exclusives de tots els catalans que estiguin per la democràcia, que suposa la constitució del Consell de Forces Polítiques de Catalunya, en la qual el PSUC ha jugat un destacat paper. Ha estat també important la participació del PSUC en l'enfortiment i extensió de l'Assemblea de Catalunya, que darrerament ha promogut manifestacions i altres accions de masses d'un abast sense precedent sota la dictadura i que s'ha aferrat com el vehicle apropiat per a coordinar i promoure la mobilització del poble català per les consignes de "Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia" en què avui es concreten els quatre punts programàtics de l'Assemblea.

El nostre Partit ha contribuït activament a fer realitat la descentralització acordada a la X sessió de la Comissió Permanent de l'A.C., que va cridar al "perfeccionament de les estructures de coordinació amb la constitució de noves assemblees comarcals, intercomarcals, sectorials o intersectorials."

El PSUC se sent orgullós de ser protagonista destacat de l'impetuós progrés que, després de la mort d'en Franco, registren els moviments de masses; del triomf que van obtenir les candidatures unitàries, independents i democràtiques a les darreres eleccions sindicals; de l'enfortiment de CC.OO. i del progrés cap al futur sindicat unitari, independent i democràtic dels treballadors; del naixement i consolidació de la Unió de Pagesos; de la formació de noves Associacions de Veïns a barris i pobles i de la constitució de la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona; del llançament de la proposta de celebrar un Congrés de Cultura Catalana, la preparació del qual està engegada; de l'expansió de la lluita de masses en sectors com l'Ensenyament, la Sanitat, els Funcionaris, la Telefònica, etc., i la realització de grans vagues generals al Baix Llobregat i a Sabadell, o en rams específics com la Construcció, el Ram de l'Aigua del Tèxtil, el Metall, Banca, Assegurances, la Fusta, etc., que suposen la realització, a les seves respectives esferes, de l'Acció Democràtica Nacional acordada al III Ple del Comitè Central del PSUC d'octubre 1936.

sat en la col·laboració de diferents partits polítics i organitzacions sindicals, del primer règim que va intentar l'avenç cap al socialisme per una via pluralista.

Durant la guerra, el PSUC va arrabassar a l'anarquisme l'hegemonia que aquest tenia sobre el moviment obrer de Catalunya. L'existència del PSUC va fer possible també que la classe obrera esdevingués en aquell període la força dirigent del moviment nacional català, encapçalat abans per la burgesia.

seus locals, i hom no li pot allevar cap responsabilitat en el primer xoc armat, esdevingut en prendre el Govern la Telefònica de Barcelona. Fins aquell moment, el control de la Telefònica l'exercia el Comitè de la CNT que -per exemple- sotmetia a la seva pròpia censura les comunicacions del Govern amb el President Azàña, resident a Barcelona en aquell període. Un altre motiu o pretext del "putsch" de maig fou la decisió governamental de recollir les armes que hi havia a la reraguarda per tal d'enviar-les al front i d'assumir el control de la frontera amb França, que estava a les mans de comitès cenetistes.

La responsabilitat principal per la sang i les pèrdues que va ocasionar el "putsch" de maig correspon al POUm, que juntament amb alguns grups anarquistes, com és ara el titulat "Els amics de Durruti", es varen solleva a partir de la tesi que de primer calia fer la revolució i després la guerra, en oposició al criteri -defensat pels partits i sindicats representats als governs de Catalunya i de la República- que la primera cosa que calia fer era guanyar la guerra, objectiu que reclamava amb urgència la liquidació de les forces armades de partit o de sindicat, l'establiment d'un comandament únic a l'Exèrcit i de l'autoritat governamental en tot allò que tingués relació amb la conducció de la lluita contra els sublevats.

En diverses ocasions hem dit que el PSUC no va mantenir sempre una actitud correcta envers el POUm al qual, per mimetisme d'allò que es deia llavors a la URSS dels troskistes, va acusar injustament de complicitat amb l'enemic. Tampoc no va actuar com cal en produir-se la desaparició d'en Nin, que el PSUC devia denunciar amb tota energia i exigir que es fes tot el que calgués per localitzar i aplicar la llei als seus autors, fossin qui fossin.

Però això no canvia que en Nin i els altres dirigents del POUm -jutjats i condemnats després per un tribunal republicà- tinguin la responsabilitat principal d'una acció que va causar centenars de víctimes (aquells dies fou mort al carrer Antoni Sesé, Secretari General de la UGT de Catalunya i dirigent destacat del PSUC, i abans havia estat assassinat Roldan Cortada, sots-secretari de Justícia de la Generalitat) i que va poder marcar l'ensulsiada de la resistència republicana. Avui, transcorreguts gairebé quaranta anys, els fets de maig són història, que ens hauria de servir a tots per no ensopegar mai més amb la mateixa pedra.

Es pot afirmar sense petulància que, durant la guerra, el PSUC fou a Catalunya el principal baluard de la resistència davant de la sublevació feixista, el principal impulsor de la lluita en defensa de Catalunya i de la República.

Altrament, la política del PCE i del PSUC entre 1936 i 1939 fou l'origen, en les condicions peculiars de la guerra civil, del primer règim de transició del capitalisme al socialisme basat

"Els comunistes dels pobles d'Espanya considerem que el socialisme s'edificarà al nostre país a través de vies i formes pròpies, que representaran l'aplicació dels principis i lleis generals de la revolució a les nostres condicions peculiars. Entenem que el triomf del socialisme a Espanya suposarà la més completa floració de la democràcia, del respecte als drets humans, de la igualtat i la col·laboració fraterna entre els seus pobles. Ens pronunciem per un socialisme en el qual el poder de decisió estigui en les masses, la participació de les quals als òrgans de poder serà assegurada per l'exercici més ampli de la democràcia política i econòmica. Propugnem un socialisme pluripartidista, amb llibertats polítiques, llibertat de creació i confrontació ideològica oberta; un socialisme que doni plena satisfacció a les necessitats materials i espirituals de l'home, que faci de l'home el germà de l'home."

Aquests plantejaments suposen -com hom pot veure- una superació de la concepció clàssica de la dictadura del proletariat -terme al qual hem renunciat després per considerar-lo inadequat- un esbós de via pròpia de progrés cap al socialisme i una formulació nova del paper dirigent del Partit en el procés revolucionari.

L'informe al III Congrés diu, sobre aquesta darrera qüestió: "...el PSU preveu una via pluralista d'edificació del socialisme i considera la col·laboració entre les forces socialistes una part essencial del procés d'acumulació de forces indispensable per al triomf de la revolució."

"El PSU aspira a ser el Partit dirigent de la lluita de la classe obrera i de tot el poble de Catalunya per la llibertat i el socialisme. Però espera ser-ho sense recolzar en cap privilegi, per la seva més gran influència entre les masses, pel seu més gran domini del marxisme-leninisme, per la justesa de la seva política, pel seu esperit de sacrifici, per la seva capacitat per a col·laborar amb tots els qui lluiten per un futur millor per al nostre poble."

ció amb els comunistes i altres forces revolucionàries i progressistes de França, Itàlia i els altres països del Mercat Comú, de tots els països europeus, per una Europa democràtica i socialista.

- Lluita per la liquidació de la dominació colonial espanyola als territoris africans on encara perdura; supressió de les bases americanes a Espanya i restitució a Espanya de Gibraltar.
- Ratificació de la desaprovació de la intervenció militar a Txecoslovàquia per cinc països del Pacte de Varsòvia -manifestada al seu moment pels òrgans de direcció del PCE i del PSUC- i de la posició defensada de llavors ençà pels nostres dos partits a favor d'una nova unitat del moviment comunista que, sense que en pateixi l'acció comuna contra l'imperialisme, accepti la diversitat de punts de vista i una nova unitat basada en el respecte mutu, en la igualtat i independència dels partits, en la no ingerència en els seus assumptes interns.
- Afirmació del criteri segons el qual el deure fonamental de cada partit comunista consisteix a fer la revolució al seu país. Reivindicació -en funció d'això- del dret a mantenir una actitud crítica davant de fenòmens negatius que s'esdevenen o poden esdevenir-se en un o altre país socialista, com també davant d'actituds o mesures dels seus governs que obstaculitzen o facin més difícil la nostra lluita per la llibertat i el socialisme.

El III Congrés del PSUC va expressar la seva identificació amb les tesis presentades per Santiago Carrillo al VIII Congrés del PCE sobre la via espanyola al socialisme, tesis que desenvolupen i enriqueixen els plantejaments del nostre II Congrés sobre el tema.

En argumentar aquesta identificació, l'informe del C.C. al III Congrés del PSUC diu això: "...considerem que per arribar al socialisme, per realitzar la socialització dels principals mitjans de producció i de canvi i acabar amb l'exploatació de l'home per l'home, caldrà imposar una forma de poder equivalent a la dictadura del proletariat, entesa com el poder de tots els treballadors.

"Ens interessa subratllar que concebem aquest poder com l'expressió de la col·laboració entre tots els partits, organitzacions i moviments polítics-socials favorables al socialisme, com un poder que assegurarà al poble la més àmplia i plena democràcia i que mantindrà les llibertats polítiques formals fins i tot per a l'oposició burgesa, la qual s'anirà extingint a mesura que es reduirà la seva base econòmica, social i ideològica.

24

serien afusellats Segrià, Serrat, Puig Pidemunt, Valverde, Carretero i Numeu Mestres, tots ells retornats de França després de la guerra mundial. I, ja entrant als anys cinquanta, prop de la frontera francesa, varen caure en combat amb la Guàrdia Civil els companys Solsona i Panyella, membres de l'equip d'enllaços que en aquell període asseguraven la relació entre la direcció del PSUC, que residia a França, i la Delegació del Comitè Central a Barcelona.

Solsona i Panyella tanquen una llista que comprèn centenars de noms de comunistes catalans que, durant els anys terribles, varen donar llur vida pel Partit, en defensa dels interessos de la classe obrera i del poble de Catalunya.

Molt més llarga és encara la llista dels qui varen patir les presons. Quants milers d'anys de presó hauran complert globalment els militants del PSUC? Només els membres del CC tenen complerts més d'un centenar d'anys de presó i alguns d'ells -com Solé Barberà o Narciso Julian- són commutatats de la pena de mort. Altres, com Jordi Conill, han romàs mesos i mesos pendents d'una petició de pena de mort. Tenim dirigents com R. Vidiella, que porta gairebé 40 anys a l'exili, al qual li continuen negant el passaport; o com J. Roman i altres que porten més de 30 anys de vida clandestina. Totes les grans lluites d'aquests anys han anat acompanyades amb detencions i condemnes de dirigents i militants del PSUC. El PSUC està present a les grans vagues obreres de 1951, 1957, 1958, 1962, 1963, que s'intercalen amb la seva detenció i les successives de Fàbregas, Núñez, Ardiaca, Gutiérrez Díaz, Cipriano García, etc., com també a les més recents de "Seat" i Sant Adrià que varen costar la vida a Antoni Ruiz Vilalba i Manuel Fernández Márquez.

Els comunistes catalans foren protagonistes destacats de les vagues obreres de la dècada del seixanta, que fiten la naixença i la consolidació de Comissions Obreres com un moviment sociopolític de la classe obrera en lluita per un sindicat de classe unitari, independent i democràtic.

El PSUC va estar present a la primera manifestació antifrancquista celebrada als carrers de Terrassa el 1956 i a les lluites de masses de la Universitat de Barcelona d'aquell mateix any, que varen encetar el procés que mena, el 1966, a la constitució del SDEUB i al posterior afermentament de la Universitat com una zona de llibertat.

El PSUC ha promogut o ha prestat suport a la formació de l'Assemblea d'Intel·lectuals i a iniciatives com el Congrés de la Cultura Catalana, el moviment de la Nova Cançó, la constitució de les Comissions de Solidaritat, la democratització dels Col·legis Professionals, la creació d'Associacions de Veïns de caràcter progressista i altres formes d'acció i organització de masses que són avui patrimoni de tota l'oposició democràtica.

El PSUC va ser el principal promotor de la Taula Rodona de

Primer organitzador de la resistència

Després de la derrota -deguda essencialment a la intervenció d'Itàlia i Alemanya al costat de Franco-, el PSUC va considerar que el seu deure principal era organitzar la resistència obrera i popular als vencedors. Centenars dels seus militants, que havien passat a França amb les tropes republicanes en retirada, retornaren a Catalunya per incorporar-se a les guerrilles i a les organitzacions clandestines del PSUC.

En produir-se la II guerra mundial, molts militants del PSUC esdevingueren organitzadors de la lluita contra el nazisme a França, a la URSS i a d'altres països europeus. Els germans Mirret, Fusimanya, Lloret, Buixó i Panhamé, caiguts en aquell període, són recordats a França o a la URSS com a herois de la lluita nacional contra els invasors hitlerians.

A Catalunya, els responsables dels primers nuclis clandestins del PSUC i nombrosos militants que retornaren des de l'exili i van assumir responsabilitats de direcció al Partit o a les guerrilles foren afusellats en aquells anys. Joan Cuadrado, un dels promotors de l'"Associació d'ex-presos polítics" en curs de legalització, és un supervivent de les guerrilles que el PSUC va promoure i mantenir a Catalunya després de la derrota, fins el 1947. La policia el va crivellar a trets en detenir-lo; després fou condemnat a mort i commutat, i va passar a les presons prop de vint anys. El desembre de 1939 fou assassinat per la policia Alexandre Matos, responsable del primer comitè clandestí del PSUC que va prendre contacte amb la direcció del PSUC a França, comitè del qual formaven part Daniel Núñez, Enriqueta Montoro, Teresa Hernández i altres companys que foren detinguts en aquella època.

No gaire temps després de l'assassinat de Matos va morir també tràgicament -extranyament atropellat per un tramvia al carrer de Pelai, quan intentava desorientar una policia que el seguia- el company Roca, un dels principals artífexs de la creació de la JSU de Catalunya el 1936, que, al moment de la seva mort, formava part de la delegació del Comitè Central del PSUC a Barcelona. El 25 de gener de 1942 era afusellat Jaume Girabau, destacat dirigent de la JSUC a Sabadell i Comissari de la 30 Divisió a la guerra, que va retornar clandestinament des d'Amèrica el 1941 per fer-se càrrec de la direcció del PSUC. Després, a la segona meitat de la dècada del quaranta

9

escolars on l'ensenyament s'imparteixi en castellà. La restitució de l'Estatut de 1932 impulsaria l'aportació que Catalunya pot donar i ha de donar, a través del desenvolupament de la seva cultura nacional, al feix comú de la cultura hispana i universal; facilitaria el ressorgiment de les seves institucions nacionals; possibilitaria l'elaboració d'un nou Estatut i l'edificació, amb els altres pobles d'Espanya, d'una República Federal orientada cap al socialisme."

L'informe va definir que els treballadors immigrants que viuen i treballen a Catalunya són part integrant de la classe obrera i del poble català i no constitueixen -com alguns afirmaven llavors- un perill per al futur nacional de Catalunya. "El perill per al futur nacional de Catalunya -deia l'informe- no rau en els immigrants sinó en la supervivència del feixisme, en la manca de llibertat que els dificulta l'assimilació de la llengua i de la cultura catalana i que retarda llur integració en el poble català."

El III Congrés va aprovar la política internacionalista seguida pel C.E. -de comú acord amb el C.E. del PCE- pel que fa als problemes mundials i en les relacions amb el moviment comunista internacional, que podrem sintetitzar així:

- Suport al combat victoriós del poble vietnamès i dels altres pobles d'Indoxina contra l'imperialisme ianqui, per la seva llibertat i independència.
- Costat a la lluita dels pobles Àrabs-comprès el de Palestina- en defensa de llur territori, contra els ocupants israelites i els seus protectors nordamericans.
- Solidaritat amb els 14 països socialistes, amb la classe obrera i les forces progressistes que arreu del món combaten per la pau, la independència nacional i el socialisme.
- Lluita activa per la coexistència pacífica, per la liquidació de les bases militars estrangeres, per la dissolució dels blocs militars contraposats, pel desarmament general controlat, per una política de distensió internacional que faciliti la lluita de cada poble pel seu alliberament.
- Lluita per la seguretat europea, que comporta la liquidació dels residus del nazisme i del feixisme i, concretament, del règim feixista espanyol.
- Aplicació, després del canvi democràtic, d'una política exterior de neutralitat activa que faciliti l'associació d'Espanya al Mercat Comú.
- Afirmació de la nostra voluntat de lluita en col·labora-

cussió i la mobilització no solament dels partits, sinó del conjunt de les forces político-socials de Catalunya per les llibertats democràtiques i nacionals.

En referir-se a la reivindicació de l'Estatut d'Autonomia del 32 per al període constituent que ha de seguir el canvi, l'informe del C.C. al III Congrés assenyalava: "Naturalment, l'Estatut de la dècada del 70 no podrà ser només la reposició del de 1932, sinó una versió d'aquest que tingui en compte els problemes actuals. Mai no ens cansarem d'advertir que reclamem l'Estatut del 32 com a marc legal inicial del període provisional, període que ha de culminar amb la reunió d'unes Corts Constituents a nivell espanyol i amb l'elecció a Catalunya d'un Parlament Català encarregat d'elaborar un nou Estatut d'acord amb la voluntat nacional i expressió del dret del poble de Catalunya a l'AUTODETERMINACIÓ."

Però, fins i tot limitat a allò que fou en la seva aplicació pràctica, l'Estatut de 1932 significava:

- Restauració d'un Consell Provisional de la Generalitat de Catalunya representatiu de totes les forces nacionals, encarregat d'exercir el poder fins a l'elecció i reunió del Parlament Català.
- Llibertats democràtiques sense discriminació.
- Amnistia general política.
- Elecció democràtica dels Ajuntaments.
- Convocatòria d'un nou Parlament Català mitjançant eleccions lliures.
- Assumpció pel Consell Provisional de la Generalitat de la direcció dels serveis d'ordre públic, comunicacions, obres públiques, ensenyament, sanitat, justícia, ordenació del territori, comerç i indústria, agricultura, mitjans de comunicació, etc., en els marcs assenyalats per l'Estatut de 1932.
- Reposició de la Llei de Contractes de Conreu.
- Actualització dels acords de 1932 sobre la recaptació i administració d'impostos i taxes fiscals, confecció de pressupostos propis, etc.

I, més endavant: "L'Estatut del 32 permetria al poble de Catalunya elegir lliurement els seus representants a tots els nivells; expressar-se lliurement en la seva llengua; tenir diaris, revistes, ràdio i televisió en català, implantar l'ensenyament en català en tots els seus graus i assegurar que el català s'estudiï com una assignatura obligatòria als centres

22

Barcelona, és a l'origen de la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya i de l'Assemblea de Catalunya, i és membre fundador del Consell de Forces Polítiques de Catalunya.

Els primers fulls i rètols en català foren obra del PSUC. El nostre portaveu "Trebali" surt regularment des dels anys 43-44. Ni tan sols la detenció i l'afusellament de Joaquim Puig Pidemunt, director de "Trebali" els anys 1946-47, va interrompre la sortida del portaveu del CC del PSUC, degà de la premsa clandestina catalana, "Nous Horitzons", que edita el PSUC des de fa gairebé vint anys, és en aquest període la revista polític-cultural catalana clandestina més difosa.

Facsimil del nº 100 del TREBALL clandestí

11

Procés de formació marxista-leninista del PSUC fins al I Congrés

Ja hem relatat com el PSUC va adoptar, en fundar-se, les bases programàtiques peculiars dels partits membres de la Internacional Comunista, a la qual el PSUC es va adherir a través del PCE.

Això no vol pas dir que, en néixer, el PSUC fos ja un partit marxista-leninista. Sorgit de la fusió de quatre partits -dos d'ells de tendència nacionalista, un tercer que era l'organització catalana del PSOE i un quart lligat al PCE, però de formació ideològica molt escassa-, el PSUC va fer un llarg camí abans de convertir-se en un veritable partit marxista-leninista.

Els fundadors del PSUC, especialment els seus dirigents més destacats, van superar molt lentament la seva formació política d'abans, i alguns no van arribar a assimilar els principis marxistes-leninistes.

El ràpid creixement del Partit, que va multiplicar per quinze el nombre de militants encara no en dos anys, va determinar, però, que la immensa majoria se sentissin comunistes des del seu ingrés i que assolissin -dins dels límits en què es va poder fer en les condicions de la guerra- una formació comunista. Això va donar al PSUC una gran cohesió interna, que li va permetre superar amb èxit -en les dificultatíssimes condicions de la guerra, de l'exili i la clandestinitat- les vacil·lacions i incoherències d'alguns dels seus dirigents més destacats i els diversos intents d'escindir-lo o apartar-lo de la seva trajectòria marxista-leninista que va haver d'afrontar.

Ja durant la guerra hi va haver alguns fundadors del PSUC provinents del PSOE, com Villa Cuenca i Sánchez Marín, que se separaren del PSUC i es lligaren altre cop a Prieto i als centristes del PSOE. Algun altre, com és ara Serra Moret, que fou, fins a la unificació, dirigent destacat d'USC, va tallar amb el PSUC en instal·lar-se a França després de la derrota. Altres, com Del Barrio, Serra Pàmies o Pere Aznar, membres del Comitè Executiu sortit de la I Conferència del PSUC, foren expulsats del Partit a Amèrica, els primers anys de l'exili, per activitats fraccionalistes.

Tanmateix, l'intent fraccional més perillós es va produir el 1949, després del retorn de la direcció del PSUC de Mèxic a França.

12

El III Congrés

El període que separa el II Congrés i el III, celebrat el gener de 1973, va suposar un progrés notable en el desenvolupament dels moviments de masses i del procés unitari, com també en l'elaboració de la via pròpia de marxa al socialisme i en l'edificació d'un autèntic PSUC de masses d'acord amb les línies marcades en el II Congrés. El III Congrés va discutir especialment aquests temes i, recolzant en l'experiència adquirida, va desenvolupar els plantejaments del Congrés anterior.

El III Congrés va constatar que CC.OO. i les Associacions de Veïns constitueixen el nervi de l'impetuós creixement assolit per les lluites obreres i populars, i va saludar la presència cada vegada més visible, en l'acció antidictatorial, d'amplis sectors de les forces de la cultura, especialment a través dels col·legis professionals. També va cridar l'atenció sobre els signes d'estancament que acusava el moviment estudiantil després de la dissolució del SDEUB i sobre el retard, que encara observem, en l'extensió de la lluita i dels moviments de masses al camp.

Una novetat de l'informe del C.C. al III Congrés fou el plantejament de la necessitat de fer un gran esforç polític per impulsar els corrents democràtics al si de les forces armades, la neutralitat o col·laboració de les quals cal aconseguir perquè hi pugui haver un canvi polític sense violències.

La formació de la Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya i de l'Assemblea de Catalunya el 1971 es consideraren al III Congrés uns importantíssims punts de viratge devers la unitat de totes les forces democràtiques i nacionals de Catalunya i cap a l'entesa entre la totalitat de l'oposició espanyola. La CCPC va ser el primer organisme de coordinació de l'oposició que es va proposar, des de la seva naixença, l'entesa entre tots els grups i partits d'esquerra i de dreta disposats a lluitar per un canvi democràtic.

El III Congrés va apreciar com un mèrit especial de la CCPC la creació de l'Assemblea de Catalunya sobre la base dels quatre punts programàtics coneguts, marc per a la dis-

21

cràcia polític-social haurà de ser "...una República parlamentària, en la qual el poder executiu estigui subjecte al control dels representants populars elegits per sufragi universal i sistema proporcional; en la qual es garanteixin totes les llibertats democràtiques i la pluralitat de partits polítics; en la qual es respectin la llibertat de consciència i el culte de totes les religions; en la qual Catalunya, Euzkadi i Galícia vegin reconeguts els seus drets nacionals i la seva personalitat; en la qual s'estableixin formes de gestió autònomes de les províncies i de certes regions; en la qual els Ajuntaments i les Diputacions estiguin regits per representants elegits pel poble; en la qual el poder judicial tingui plena independència del poder executiu; en la qual l'Ejército tingui per missió exclusiva assegurar la defensa nacional; en la qual la terra pertanyi a qui la treballa; en la qual el crèdit i les riqueses fonamentals del país estiguin en mans de l'Estat, que els farà servir en una direcció anti-monopolista i democràtica; en la qual els obrers, els camperols, els tècnics i la burgesia no monopolista participin en els òrgans de planificació i control de la vida econòmica."

Podem dir, per tant, que les bases fonamentals de la nostra política actual rau en ja en les resolucions del II Congrés.

20

ganitzacions del P.S.U., unides al voltant dels companys Moix, Vidiella, Ardiaca i els altres membres del Secretariat, varen condemnar enèrgicament la conducta d'en Comorera.

Malgrat que només el varen seguir algunes desenes de militants, Comorera es va negar a discutir la seva conducta al si del Partit, per la qual cosa fou expulsat dels seus rengles.

Un cop fracassat el seu propòsit d'emparar-se de les organitzacions del Partit a l'exili, Comorera va intentar de fer-ho a Catalunya, on va passar clandestinament des de França. Però aquí la seva derrota encara va ser més gran perquè, quan alguns anys després el va detenir la policia, no havia aconseguit arrossegar cap a les seves posicions ni que fos una de les organitzacions clandestines del PSUC.

Condemnat a 30 anys de presó, Comorera va morir el 1958 al penal de Burgos on, malgrat que va mantenir les seves posicions escissionistes, va rebre l'ajut solidari dels presos comunistes (en aquella època la gran majoria dels presos polítics que complien condemna a Burgos eren comunistes) que el varen tractar amb el respecte i la consideració deguts a la seva conseqüent conducta antifranquista i als seus mèrits en la fundació i consolidació del PSUC.

La lluita contra el cop escissionista de Comorera va liquidar les reminiscències nacionalistes i socialdemòcrates al si del PSUC i va apressar la seva maduració com a partit marxista-leninista. L'expulsió d'en Comorera va acabar al PSUC amb el "culte a la personalitat" i va marcar l'inici del restabliment del principi de la direcció col·lectiva i dels mètodes leninistes d'organització del Partit que menaren a la celebració, el setembre de 1956, del primer Congrés del PSUC. Allà es varen trobar per primera vegada els dirigents veterans que asseguraren la continuïtat del Partit, amb Moix, Vidiella i Ardiaca al capdavant, i els nous dirigents brollats en la clandestinitat (Roman, Núñez, Cipriano Garcia, Sacristan, etc.)

El primer Congrés va aprovar les Tesis i els Estatuts, discutits prèviament a les organitzacions de base. Les Tesis i l'Informe de Moix al primer Congrés exposaven fonamentalment la política de reconciliació nacional, que va formular per primer cop la necessitat de superar les divisions engendrades per la guerra civil, la necessitat d'unir en la lluita per la recuperació de la democràcia i de les llibertats nacionals de Catalunya totes les forces perjudicades per l'existència de la dictadura franquista, instrument de poder dels grans capitalistes i terratinents espanyols -compresos els catalans-, opressors del conjunt dels pobles d'Espanya.

El primer Congrés del PSUC va treure les conseqüències de la denúncia, al XX Congrés del PCUS -celebrat uns mesos abans-, de les grolleres deformacions dels principis leninistes d'or-

ga, i fou encapçalat per Joan Comorera, Secretari General del PSUC fins aleshores.

En Comorera era un polític nacionalista que va anar adoptant progressivament posicions socialistes. En proclamar-se la República el 1931, Comorera va tornar a Catalunya des de l'Argentina, on estava exiliat, i es va fer càrrec de la Secretaria General de la USC, partit creat el 1923 per un grup d'intel·lectuals que es varen separar del PSOE per la negativa d'aquest a reconèixer la personalitat nacional de Catalunya i que, durant la República, va actuar sota la influència d'ERC. En Comorera era membre del govern de la Generalitat a l'octubre de 1934, llavors que aquest es va rebel·lar contra el govern Llerroux-Gil Robles, i fou detingut i condemnat amb els altres consellers de l'esmentat govern. Comorera va copar més que no pas cap altre el vigor del desvetllament unitari i d'apropament al marxisme que es va produir a Catalunya després de l'octubre de 1934 i va prestar suport decididament des de la presó a la participació d'USC al Comitè d'Enllaç, creat el 1935 pels quatre partits que després es van fondre en el PSUC, i al projecte d'unió de tots ells en un sol partit.

Aquesta actitud, ratificada en sortir de la presó, i el prestigi que li va donar la seva detenció i condemna ensems amb en Companys i els altres membres del govern de la Generalitat, expliquen que, en constituir-se el PSUC, Comorera en fos designat Secretari General.

En Comorera va jugar un paper molt positiu no solament en la constitució del PSUC, sinó també en el seu enfortiment polític i orgànic durant el primer període de la guerra civil. També fou meritòria la seva tasca en l'exili durant els anys 1940-1945, llavors que va defensar la unitat del P.S.U., davant dels intents divisionistes de Del Barrio, Serra Pàmies i altres elements descompostos políticament després de la derrota.

En altres períodes, però, concretament durant els darrers mesos de la guerra civil i els primers de l'exili, Comorera va esdevenir el portaveu de les posicions nacionalistes dins del PSUC. I quan es va allunyar la perspectiva d'una victòria democràtica al nostre país a conseqüència de la guerra freda desfermada pels imperialistes ianquis després de la segona guerra mundial, va intentar canviar el caràcter del PSUC i convertir-lo en un centre promotor de grups o partits que, darrere d'etiquetes diverses, serien controlats i dirigits per ell. En veure que la direcció del PSUC rebutjava les seves propostes, en Comorera va decidir, el setembre de 1949, la substitució dels altres membres del Secretariat (organisme superior de direcció en aquella època), es va emparar dels cabals i del periòdic del Partit a França i va declarar la guerra al PCE, amb el qual va tallar totes les relacions. Les or-

13

tituents Espanyoles, tots els partits polítics podrien exposar lliurement llurs idees i solucions als problemes en discussió i els electors indicarien amb llur vot la solució de la seva preferència. D'aquesta manera, el nou Estatut es configuraria d'acord amb la voluntat de la majoria dels catalans i es faria possible que la Constitució espanyola reconegués la personalitat nacional de Catalunya i el dret del seu poble a l'autodeterminació, la qual cosa faria encara més indestructible la solidesa del nou Estat democràtic únic, multinacional, dels pobles d'Espanya."

En aquella època ja manteníem relacions amistoses amb el MSC i el FNC, que dirigien, respectivament, Reventós i Cornudella, com també amb els advocats Josep Benet i Agustí de Semir i altres personalitats catòliques com l'Abat Escarré i Mossèn Dalmau. Aquestes relacions es varen dinamitzar i eixamplar en constituir-se, el 1966, la Taula Rodona de Barcelona que animaren i sostingueren Jordi Carbonell, Pere Portabella, Xavier Folch, F. Soler Sabarís i altres intel·lectuals, i van prendre una nova dimensió amb la formació, el 1969, de la CCFFC, al naixement de la qual va contribuir activament Andreu i Abelló i el grup d'ERC reconstruït per ell.

El II Congrés del PSUC va saludar el ressorgir del sentiment nacional a través de formes tan originals i significatives com la NOVA CANÇÓ, i va formular a tall de base per a l'acció immediata dels comunistes catalans en aquest camp reivindicacions com el reconeixement de l'idioma català com a llengua oficial, juntament amb el castellà, al territori de Catalunya; llibertat completa per a l'edició de llibres, diaris i revistes en català; ràdio i televisió en català; ensenyament del català i en català a tots els nivells; Universitat Autònoma, etc. etc.

El II Congrés va afirmar, a manera de colofó, que la unitat de l'oposició de tots els pobles d'Espanya i la mobilització de les masses fins a la Vaga General constituïen la via per a forçar la sortida democràtica, idea que ha constituït i constitueix encara un eix central de la nostra activitat política.

No va ser pas menys important el II Congrés pel que fa a l'elaboració d'una via pròpia de marxisme al socialisme. L'Informe del C.C. va assenyalar que, atès el caràcter endèmic i global de la crisi del sistema capitalista, sentida més prou a Espanya com a conseqüència d'existir-hi el feixisme, la democràcia política és només la primera i la més urgent de les metes que cal assolir, perquè la consolidació de la democràcia política i el desenvolupament del país exigiran tot seguit pregones transformacions econòmico-socials que configuraran un règim de democràcia polític-social orientat envers el socialisme.

L'Informe al II Congrés explicava que aqueixa futura demo-

19

more i fer progressar les Comissions Camperoles, antecessores de la Unió de Pagesos. Va estimular l'orientació dels estudiants a crear organitzacions independents pròpies, orientació que es va plasmar un any després en la constitució del SDEUB, i va subratllar la justesa del propòsit dels advocats, arquitectes, enginyers, ensenyants, etc. de convertir els col·legis professionals en entitats democràtiques, vàlides per a defensar les seves reivindicacions econòmico-socials i per a servir de plataformes legals a l'acció general per un canvi polític. El II Congrés, a partir d'experiències recollides a Terrassa i a Barcelona, va donar l'orientació de crear als barris Comissions de Veïns, les quals, en progressar i multiplicar-se, han estat l'origen de les Associacions de Veïns que avui són l'espina dorsal del moviment popular a barris i pobles.

L'aportació més sobresortint del II Congrés al desenvolupament de la política del Partit fou, tanmateix, l'aprovació i reelaboració de la Plataforma publicada l'abril d'aquell any pel C.E. com a proposta a les altres forces polítiques i socials de Catalunya per tal d'encetar converses amb vista a elaborar un programa d'acció comuna en el qual, juntament amb els punts d'ordre general susceptibles de servir de base a un acord de tota l'oposició espanyola, s'hi incloguessin els dos punts següents:

"1r. Constitució d'un Consell Provisional de la Generalitat de Catalunya, representatiu de tots els sectors del poble, encarregat d'assumir el poder a Catalunya en desaparèixer la dictadura i de governar durant el període de transició d'acord amb les lleis i prerrogatives de l'Estatut de 1932.

"2n. Elecció, per sufragi universal i sistema proporcional, d'un Parlament Català que designaria el President de la Generalitat i el Consell Executiu i elaboraria un nou projecte d'Estatut, el qual se sotmetria al referèndum del poble de Catalunya i a l'aprovació de les Corts Constituents."

L'informe del C.C. al II Congrés argumentava àmpliament aquesta proposta no solament en relació al futur immediat sinó també a més llarg termini. Un dels paràgrafs de l'esmentat informe deia:

"Atès que l'Estatut de 1932 pot no ser aplicable en algun aspecte parcial, i tenint en compte els nous problemes sorgits des d'aleshores, el PSU proposa que el Parlament Català tingui com a una de les seves primeres missions l'elaboració d'un nou Projecte d'Estatut que, un cop fos aprovat pel Parlament Català, se sotmetria a referèndum del poble de Catalunya i a la discussió de les Corts Constituents Espanyoles. Durant la campanya electoral per al Parlament Català i per a les Corts Cons-

18

ganització del Partit i de la vida interna del PCUS sota la direcció de Stalin, deformacions que es varen estendre per mimetisme a d'altres partits comunistes, i va afirmar la decisió de bandejar la pràctica del "culte a la personalitat" i d'aplicar conseqüentment el mètode de la direcció col·lectiva al funcionament intern del PSUC.

Els estatuts aprovats en el I Congrés legalitzaren, al seu article primer, el caràcter marxista-leninista del PSUC i ratificaren tot seguit que el seu funcionament intern es basa en els principis del centralisme democràtic. Aquests principis es formulen així als nostres Estatuts:

- a) el caràcter electiu de tots els organismes de direcció del Partit, de baix a dalt;
- b) l'obligació dels òrgans dirigents del Partit de donar compte periòdicament de llur gestió davant de les organitzacions corresponents del Partit;
- c) l'obligació d'observar la disciplina del Partit i la subordinació de la minoria a la majoria;
- d) l'obligatorietat dels acords dels òrgans superiors per als inferiors;
- e) la prohibició de l'existència de fraccions dintre del Partit.

A continuació diuen els Estatuts que aquests principis no es poden aplicar plenament en la il·legalitat pel que fa al caràcter electiu dels organismes de direcció del Partit i al deure dels òrgans superiors d'informar de llurs activitats als inferiors i que, mentre duri la clandestinitat, és admissible la designació dels organismes de direcció inferiors pels superiors.

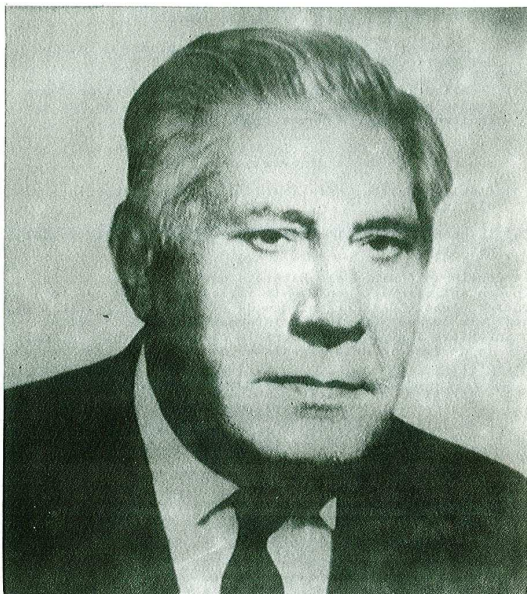
El centralisme democràtic combina la disciplina conscient, igual per a tothom, indispensable per a un partit revolucionari, amb la participació efectiva, no pas formal, de tots els seus membres en la discussió, elaboració i aplicació de la seva política.

Els Estatuts precisen els drets i deures dels militants, les formes d'organització i els altres elements essencials del funcionament del Partit.

Els Estatuts aprovats al Primer Congrés van formalitzar el caràcter de les relacions entre el PSUC i el PCB, que s'hi qualifiquen com a "relacions de profunda compenetració, basades en els acords entre ambdós partits, que es sustenten en els mateixos principis marxistes-leninistes, la mateixa línia política general i els mateixos mètodes d'organització".

15

El Primer Congrés del PSU va elegir un nou Comitè Central, el qual, a la seva primera reunió, va designar el Comitè Executiu i va nomenar el company Josep Moix Secretari General del Partit.

16

El II Congrés

Tots els progressos posteriors del PSUC estan lligats a la celebració del Primer Congrés. Malgrat les dificultats de la clandestinitat, malgrat que el PSUC va continuar i continua essent el fitó preferit de la repressió, que va patir la detenció de centenars de militants i dirigents com són Pàbregas, Núñez, Ardiaca, Cipriano García, Gutiérrez Díaz, altres, el Comitè Central del PSUC s'ha reunit pel cap baix un cop a l'any després del Primer Congrés. El Comitè Executiu del PSUC, que va esdevenir un col·lectiu nombros, es va orientar decididament des d'aleshores a situar al país la majoria dels seus membres i a passar del sistema d'organització basat en grups restringits i en els contactes en cadena, a què va obligar la terrible repressió dels anys quaranta, al de funcionament de cèl·lules i comitès amplis, que basen llur vida política en la celebració regular de reunions plenàries i en la discussió col·lectiva de tots els problemes concernents a la política i a l'activitat del Partit.

El II Congrés, celebrat el 1965, va constatar els progressos assolits en tots els terrenys des de 1956 i va adoptar decisions fonamentals per a la posterior activitat del PSUC.

El II Congrés va examinar l'aparició i progrés, els anys precedents, de Comissions Obreres -que a Catalunya varen celebrar la seva primera assemblea lliure a la parròquia de Sant Medir de Barcelona a les darreries de desembre de 1964- i va decidir que enfortir-les i desenvolupar-les hauria de ser el nord que guís l'activitat dels comunistes i d'altres revolucionaris en el moviment obrer. "La lluita en comú dels treballadors de totes les tendències polítiques i ideològiques al si de CC.OO. -deia l'informe del C.C. al II Congrés- pot fer saltar, en un termini més o menys curt, l'estructura actual dels sindicats verticals i crear les condicions perquè les CC.OO. es transformin en el nucli organitzador de la futura central sindical única, independent i democràtica dels treballadors espanyols."

El II Congrés va estudiar els canvis esdevinguts al camp català després de la instauració del règim dictatorial franquista i va establir un programa d'acció camperola que continua essent vàlid en els seus aspectes fonamentals, programa que va servir d'orientació als comunistes catalans per a pro-

17